
NIKOLA BUBLE

ETNOMUZIKOLOŠKI OSVRT NA SKLADATELJSKE

BILJEŽNICE MLADIH I I II

Petar Bergamo voditelj kolegija Osnovi kompozicije na Umjetničkoj akademiji Sveučilišta u Splitu

Crtice

UDK: 378:67(497.5Split)

371.12.011.3-051:78Bergamo, P.

Nacrtak

Prilog upozorava na šire značenje rezultata pedagoškog eksperimenta Petra Bergama, ostvarenog u okviru kolegija *Osnovi kompozicije* na Odjelu za glazbenu umjetnost splitske Umjetničke akademije

Glavne riječi: Osnovi kompozicije, studentski radovi, specifičnost mediteranskog duha

Abstract

The paper considers the broader meaning of the results obtained in the pedagogical experiment conducted by Petar Bergamo, the students' tutor, during the course on the Basics of Composition at the Department of Music Art of the Art Academy in Split.

Key words: Basics of Composition, the students' works, specific features of the Mediterranean spirit

U školskoj godini 1998./99. na Odjelu za glazbenu umjetnost Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu pokrenuta je u hrvatskim okvirima do tada nepoznata i do danas, predmnijevam, usamljena inicijativa. Studentima Glazbene kulture, dakle budućim nastavniciima glazbe (ne budućim skladateljima) ponuđen je kolegij Osnovi kompozicije koji je trajao prvoj generaciji dva semestra (1998./99.) a drugoj generaciji četiri semestra (1999./2001.). Ostvareni rezultati navedene inicijative bili su:

- a) dvije (2) *Skladateljske bilježnice mladih* (objavljene 1999. i 2001. godine) u kojima je na ukupno 230 stranica (1. bilježnica – 120 str.; 2. bilježnica – 110 str.) sabrano i objavljeno 14 skladbi studenata (po sedam u svakom svesku), te
- b) dva (2) koncerta, na kojima su slušateljstvu predstavljene studentske skladbe, a održani su u foyeru Hrvatskoga narodnog kazališta u Splitu (3. lipnja 1999.) te u Pinakoteci franjevačkog samostana Gospe od Zdravlja u Splitu (14. lipnja 2001.).

Sadržaj prve *Skladateljske bilježnice* tvore skladbe tadašnjih studenata:

Jelena Prpa odlučila se za neobarokni izričaj puhačkog kvinteta, Ana Krstulović-Opara za romantični pjev dua violine i klavira, Maja Miličević za

četverostavačnu klavirsku suitu koja podsjeća na glazbeni jezik vlastit Paulu Hindemithu, Ivona Bogetić za skladbu, sjetnog raspoloženja, za glas i klavir na stihove Tina Ujevića, Nela Đonlić za raskošnu klavirsku sonatu brahmsovskog nagnuća, Irina Hrustić za diptih za flautu i klavir blizak neoklasicističkom glazbenom izričaju, a Josip Marčelić za dvostavačnu suitu skladanu za gudački komorni ansambl.

Dakako da je prisutnost mentora u tkivu podastrih skladbi naglašeno prisutna u čemu nije teško prepoznati zahtjev Petra Bergama da se odabrana ideja sprovede na primjeren, profesionalni način, ali i dopuštenje studentima za izričaj u kojemu se zrcali osobno ocrtavanje glazbenih zamisli. Druga *Skladateljska bilježnica mladih* u kojoj su svojim djelima zastupljeni studenti Ivan Arnold (*Suita vigorosa* za klavir i *Canzona da suonar* za trubu, fagot i klavir), Mate Anić (sa dvije skladbe za klavir: *Suita per pianoforte* i *Preludio ed invenzione*) i Sanja Lasić (*Movimento dinamico* za violinu, klarinet i klavir, *Variazioni postmoderne* za klavir i *I caratteri* za klarinet i fagot) karakterno slijedi prvu i po formi i po sadržaju.

Bljesnuli su u jednom kratkom trenutku studenti. Ma kakav status glazbenika imali, skrivenu, zatrtu iskru za skladateljstvo probudio je u njima njihov profesor. Zapravo se on u toj činjenici zrcali kao vrstan pedagog i vrstan umjetnik. Bilježimo podatak da su nakon ovoga pojedinci položili prijamni i upisali kompoziciju na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Osim što im je podastro temeljne činjenice o zanatskoj vještini skladanja, profesor ih je oslobodio “kompleksa (manje)vrijednosti”; za ovo potonje treba uistinu pedagoškog dara.

U glasilu Hrvatskog društva skladatelja (*Cantus*, br.103, prosinac 1999.) između ostalog u jednoj nespretno sročenoj rečenici piše: “*Kada, k tome, ti studenti ne dolaze iz Zagreba, već glazbu uče i studiraju u Splitu – u ruke primljena muzikalija postaje, štoviše, posve nevjerojatna činjenica*”. Ne znam zašto se autor toliko čudi uspjehu splitskih studenata kad eto oni i ne studiraju u Zagrebu, kad i sam nešto poslije piše: “*Prelistavanje u Bilježnicu uvrštenih partitura ukazuje na pročišćenost i doradenost njihovih glazbenih sadržina. ... u svima (skladbama – op.N.B.) je također jasno uočljiva glazbena pismenost ... Svaka skladba razvija vlastite glazbene ideje i prateća izražajna sredstva*”. Nadalje, u tekstu nailazimo na neprimjerene, pomalo neuljudne usporedbe s Muzičkom akademijom u Zagrebu – kao studij u Splitu je ipak provincijski (čitamo među redcima – op.N.B.). Nikako se ne bih mogao složiti s autorom dotičnog teksta jer u ovom splitskom slučaju studenti su Mediteranci – i te kako talentirani, a Petar Bergamo je pedagoški dragulj, stručan, savjestan i strpljiv, skladatelj kojega krasi upravo moć izražaja predloženog putem glazbenog jezika vlastitog mediteranskog pjevu. Stoga je i ovaj spoj učitelja i učenika, kao rezultat inicijative da studenti na Glazbenom odjelu Umjetničke

akademije u Splitu slušaju kolegij Osnovi kompozicije, posljedomao rezultatima s kojima se izašlo u javnost. Bio je to svojevrsni i to uspio eksperiment, a zapravo dokaz kako se mogu potaknuti i usmjeriti kreativni impulsi mladih koji nisu pripremani za određeni studij, u našem slučaju studij kompozicije.

Temeljni problem što ga kao etnomuzikolog postavljam je povijesni problem koji sjedinjuje i preobražava sve ostale. Nemoguće je da duhovne glazbene činjenice žive izvan povijesti. Stoga, ukoliko ih ne promatramo u ozračju povijesnih okvira one predstavljaju beživotne organizme, a ne mogućnost očitovanja vrijednosti ljudskog duha. Dakle, iz podastrtog slijedi da je od velike važnosti mogućnost posvećivanja pažnje svekolikom glazbenom životu našeg vremena. Na taj način će se djelotvorno pomoći odnosno živo sudjelovati u oblikovanju glazbene kulture i umjetnosti. I zato u radu studenata kolegija Osnovi kompozicije tražiti samo umjetnost ili tzv. visoku umjetnost, a ne tvorbu koju je moguće osvjetliti u kontekstu društvenih pojavnosti, svega onoga što joj daje sklad, što je oživljava i objašnjava – bilo bi sasama pogrešno. Naime, glazbu možemo poimati kao metaforički izraz osjećaja kojim može komunicirati i istinom koju jezik ne može predočiti. Upravo stoga objavljeni radovi studenata Umjetničke akademije u Splitu dobrom su znalcu podastrta poruka i komunikacijski kanal kojim se prenose rojevi denotacija i konotacija, emotivni naboji, značenja racionalna i iracionalna, eksplicitna i implicitna... Najvrednije je u skladbama studenta nastojati dohvatiti i spoznati duh koji je stvorio pojedine glazbene dijalekte i uzroke koji su ih odredili. Dakle, promatramo li studentske uratke samo kao glazbeni fenomen osakatit ćemo njihova društvena poslanja u kojima se zrcale i prepoznaju elementi ljudskog povezivanja, izrazi svekolikog kulturnog izbavljenja... – ukratko, njihovu društvenu ulogu. Bavimo li se radovima mladih studenata jedino zbog istraživanja mogućih umjetničkih domašaja neovisno od inih drugih kulturoloških vrijednosti znači zapriječiti cjelovito razumijevanje njihovih bitnih dimenzija i funkcija, poslanja i poruka.

Akademiju ne čine samo prostorije, instrumenti, ... materijalne činjenice. Vrijednost i karakter oblikuju njezina duhovna obilježja. A duh Akademije tvore ljudi koji u njoj rade. Zato kada ovaj naš vremenski horizont utone u povijest o nama će ponajprije svjedočiti rezultati naših zajedničkih duhovnih vrijednosti i obilježja, percepcija života u svojoj punini, shvaćanje slobode kao dijela osobne odgovornosti a ne kao anarhije, kao nesebičnost, poštovanje prema nasljeđenoj glazbenoj baštini, etičnost, ljubav. Svjesno ili nesvjesno profesor Petar Bergamo je upravo na navedenim vrijednostima, glazbenim i izvanglazbenim, gradio svoje malo kulturološko čudo u rodnom Splitu.

Hvala izdavačima, Umjetničkoj akademiji u Splitu i Osnovnoj glazbenoj školi *Lovro pl. Matačić* iz Omiša, što je ovaj glazbeni dokument, u kojemu treba tražiti neodvojivi dio nasljeđa u kojemu se nagonski ali cjelovito

odražavaju mnoge posebnosti pa i vrijednosti ljudskog duha, ugledao svijetlo dana: posebno hvala glavnom uredniku izdanja Mihovilu Popovcu.

SUMMARY

A specific type of pedagogical experiment was conducted by the students' tutor Petar Bergamo during the academic years 1998/1999 and 1999/2000 at the Department of Music Art of the Art Academy in Split. During the two semesters, the students of this department, who had chosen to attend this optional course, showed great talent and a solid knowledge of their métier. Their works were performed at two public concerts and were printed in the young students' two compositional notebooks. The author of the text views this result in its broader historical and cultural context, placing emphasis on the specific Mediterranean spirit that can be observed in these works.